

Volby do zastupitelstev obcí upravuje zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), prováděcím předpisem je vyhláška č. 59/2002 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“).

Volební strany

Subjekty oprávněné kandidovat ve volbách do zastupitelstev obcí, tj. volební strany, taxativně vymezuje § 20 zákona. Volební stranou podle zákona mohou být registrované politické strany a politická hnutí (viz § 9 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů), jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů.

K jednotlivým typům volebních stran uvádíme následující:

- postup při registraci politické strany nebo politického hnutí upravuje zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. K tomu, aby vznikla politická strana nebo politické hnutí, je třeba podat Ministerstvu vnitra návrh na registraci, připojit ve dvojím vyhotovení stanovy a petici alespoň jednoho tisíce občanů požadujících, aby politická strana nebo politické hnutí vznikly;
- koalice politických stran a politických hnutí, stejně jako sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů je uskupení vzniklé dohodou zúčastněných subjektů pro určité volby, vyjádřené podpisem statutárních zástupců politické strany nebo politického hnutí, které kandidátní listinu podávají;
- sdružení nezávislých kandidátů není občanským sdružením podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů; nemá postavení právnické osoby, které po splnění podmínek pro své konstituování získá občanské sdružení registrací u Ministerstva vnitra. Sdružení nezávislých kandidátů je volební stranou ad hoc, tj. jen pro volby, ve kterých kandiduje

Kandidátní listina

Podávání kandidátních listin upravuje § 21 zákona. Vzor kandidátní listiny je uveden ve vyhlášce jako vzor č. 6. Náležitosti kandidátní listiny taxativně vymezuje § 22 zákona.

Volební strana, s výjimkou nezávislého kandidáta, činí úkony ve volebních věcech prostřednictvím svého zmocněnce. Zmocněncem nebo jeho náhradníkem je fyzická osoba, která je takto označena na kandidátní listině; nemůže jim být osoba mladší 18 let, osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům nebo kandidát. Úkony zmocněnce je volební strana vázána. Svého zmocněnce může volební strana písemně odvolat; zmocnění zaniká okamžikem doručení tohoto odvolání registračnímu úřadu (§ 22 odst. 4 zákona).

Volební strany předají podle § 21 odst. 3 zákona kandidátní listinu (v případě sdružení nezávislých kandidátů nebo nezávislého kandidáta i petici) nejpozději 66 dnů přede dnem voleb do zastupitelstva obce do 16.00 hodin **registračnímu úřadu**, kterým je pro účely voleb do zastupitelstev obcí obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory; pro ostatní obce je registračním úřadem pověřený obecní úřad (§ 21 odst. 3 zákona). Přehled registračních úřadů ve svém územním obvodu zveřejní pověřený obecní úřad na své úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb.

Prohlášení kandidáta

Ke kandidátní listině musí být přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě tyto překážky pominou ke dni voleb do zastupitelstva obce a že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva obce. Na prohlášení kandidát uvede místo, kde je přihlášen k trvalému

pobytu, a datum narození (§ 22 odst. 3 zákona).

Petice

Tvoří-li volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, je třeba podle § 21 odst. 4 zákona připojit ke kandidátní listině petici podepsanou voliči podporujícími kandidaturu této volební strany. Náležitosti petice vymezuje citované ustanovení zákona s tím, že potřebný počet podpisů voličů je stanoven v příloze k zákonu, a to ve vztahu k počtu obyvatel obce k 1. lednu toho roku, v němž se konají volby, tj. k 1. lednu 2006, a je uveřejněn nejpozději 85 dnů přede dnem voleb na úřední desce registračního úřadu.

Počet kandidátů

Počet kandidátů na kandidátní listině je limitován počtem členů volených do příslušného zastupitelstva obce. Pouze v případě, má-li se v obci volit 7 a méně členů zastupitelstva, může volební strana na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhlený na celé číslo dolů.

Počet členů zastupitelstva obce na každé volební období stanoví zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev obcí /§ 67 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů/ a oznámí to na úřední desce obecního úřadu nejpozději do 2 dnů po jeho stanovení (§ 68 zákona o obcích), tj. 83 dnů přede dnem voleb.

Volební kampaň

Prezentace kandidujících subjektů ve volební kampani je ponechána na jejich vůli. Podle § 30 odst. 1 zákona může starosta vyhradit plochu pro vylepení volebních plakátů, a to nejméně 10 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev obcí. Možnost jejího využívání musí odpovídat zásadě rovnosti kandidujících volebních stran. Podle odstavce 3 citovaného ustanovení je ve dny voleb zakázána volební agitace a propagace pro volební strany v objektu, v němž je umístěna volební místnost, a v jeho bezprostředním okolí.

- věk kandidáta musí být uveden na kandidátní listině ke dni podání kandidátní listiny (na hlasovacím lístku musí být uveden věk kandidáta ke dni voleb)
- u kandidáta musí být na kandidátní listině uvedena část obce, nečlení-li se obec na části, obec, kde je přihlášen k trvalému pobytu (**nikoliv** úplná adresa trvalého pobytu)
- správnost údaje o povolání (titulu) kandidáta se neprověřuje, co je uvedeno na kandidátní listině, bude uvedeno i na hlasovacím lístku
- u zmocněnce (náhradníka zmocněnce) musí být na kandidátní listině uvedeno místo trvalého pobytu (tedy **úplná** adresa trvalého pobytu)
- zmocněnec (náhradník zmocněnce) nesmí být kandidát